

Türkiye Süper Ligi'nde Şampiyon Olan Teknik Direktörlerin Milliyet Açısından İncelenmesi

Emin ÖZDEMİR¹, Ahmet Azmi YETİM²

Özet

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 18.04.2025

Kabul Tarihi: 26.09.2025

Online Yayın Tarihi:

09.10.2025

Anahtar Kelimeler:

Futbol, Türkiye Süper Ligi,
Teknik Direktör, Milliyet.

DOI:

10.55238/seder.1679211

Amaç: Bu çalışma, Türkiye Süper Ligi'nde şampiyonluk kazanan teknik direktörlerin milliyetlerini tarihsel bir perspektif içerisinde incelemeyi ve yerli-yabancı teknik direktörlerin başarı düzeylerini karşılaştırmalı olarak değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Gereç ve Yöntem: Bu araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması deseni benimsenmiş ve veri toplama aracı olarak doküman analizi tekniğinden yararlanılmıştır. Veriler Türkiye Futbol Federasyonu'ndan, futbol kulüplerinin resmi internet adreslerinden ve bu konuda bilgi bankası olan resmi internet sitelerinden elde edilmiştir. Bu doğrultuda Türkiye Süper Ligi'nde gerçekleşen 68 sezonun şampiyon kulüplerinin teknik direktörlerinin milliyetlerine ulaşılmış ve çalışmaya dahil edilmiştir. Araştırmada, veri tabanları aracılığıyla ulaşılan çalışmaların doküman analizi yöntemiyle incelenmesine olanak sağlamak ve bu süreci sistematik bir şekilde sınıflandırmak amacıyla Miles ve Huberman modeli kullanılmıştır.

Bulgular: Analiz sonuçlarına göre; lig tarihinde şampiyonluk yaşamış 68 teknik direktörden %46'sının Türk, %54'ünün ise yabancı olduğu, yabancı teknik direktörler arasında özellikle Yugoslav, İngiliz ve Alman kökenlilerin öne çıktığı ve Teknik direktörlerin %94'ünün Avrupa, %6'sının ise Güney Amerikalı olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç: Bulgular; Türkiye'de farklı futbol yapılarının ligin rekabetçi yapısına katkı sağladığını ayrıca Türk teknik direktörlerin ligde en çok şampiyonluk yaşamış grup olarak öne çıktığını ve şampiyonluk yarışında önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir.

Analysing the Turkish Super League Champion Coaches in terms of Nationality

Abstract

Article Info

Received: 18.04.2025

Accepted: 26.09.2025

Online Published:

09.10.2025

Keywords:

Football, Turkish Super
League, Technical Director,
Nationality.

Aim: This study aims to analyse the nationality of the coaches who won championships in the Turkish Super League in a historical perspective and to evaluate the success levels of domestic and foreign coaches comparatively.

Method: In this research, the case study design, which is one of the qualitative research methods, was adopted and the document analysis technique was used as the data collection tool. The data were obtained from the Turkish Football Federation, the official internet addresses of the football clubs and official websites that serve as comprehensive databases on this subject. In this direction, the nationalities of the technical directors of the champion clubs of 68 seasons in the Turkish Super League were reached and included in the study. In the research, the Miles and Huberman model was used to enable the examination of studies accessed through databases using the document analysis method and to classify this process systematically.

Results: According to the results of the analyses; 46% of the 68 coaches who have won championships in the history of the league are Turkish, 54% are foreign, among the foreign coaches, especially Yugoslav, English and German origin are prominent and 94% of the coaches are European and 6% are South American.

Conclusion: The findings show that different football structures in Turkey contribute to the competitive nature of the league and that Turkish coaches stand out as the group with the most championships in the league and hold an important place in the championship race.

¹ Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Rize, Türkiye. E-posta: emin.ozdemir@erdogan.edu.tr. ORCID: 0000-0001-6674-7287

² Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Ankara, Türkiye. E-posta: aayetim@gazi.edu.tr. ORCID: 0000-0003-0375-8637

* Bu araştırma, 8. Uluslararası Akademik Spor Araştırmaları Kongre'sinde sunulmuştur.

Giriş

Futbol, başlangıçta kültürel etkileşimi teşvik eden ve jeopolitik gerilimleri aşan bir boş zaman faaliyeti olarak ortaya çıkmışken, günümüzde küreselleşme ve piyasa dinamikleri doğrultusunda şekillenen güçlü bir ekonomik sektör haline gelmiştir. 19. yüzyılda İngiltere'de ortaya çıkan futbol, zamanla FIFA, finans kuruluşları, medya ve yatırımcılar gibi aktörlerin katılımıyla küresel ölçekte en yaygın takip edilen spor dalına dönüşmüş ve ekonomik etkisi, farklı bölgelerde değişkenlik gösteren finansal dinamikler çerçevesinde şekillenmiştir (Hamdi ve ark., 2024). Futbolun küresel yönetim organı olan FIFA, 21. yüzyıl itibarıyla dünya genelinde yaklaşık 250 milyon kişinin aktif olarak futbol oynadığını ve 1,3 milyardan fazla insanın dolaylı yoldan futbolla ilgilendiğini öne sürmektedir (Özdemir, 2024). Torrens University Australia'ya (2020) göre, küresel spor endüstrisinin toplam değerinin yaklaşık 500 milyar ABD doları olduğu tahmin edilmekte olup, futbolun %43'lük pazar payı ile en büyük paya sahip olduğu ifade edilmektedir (Pepur ve ark., 2023).

Futbol, yalnızca ekonomik bir faaliyet olarak değil; aynı zamanda kültürel ve sosyolojik dinamikleri de içinde barındıran çok boyutlu bir yapı olarak değerlendirilmektedir. Bu çok katmanlı yapı içerisinde kulüp başkanları, teknik direktörler, oyuncular, ligler ve federasyonlar gibi merkezi aktörlerin yanı sıra; yerel otoriteler, taraftarlar, dernekler, medya kuruluşları ve sponsorlar gibi çeşitli paydaşlar da yer almaktadır (Foster & O'Reilly, 2023). Saha içi bağlamda teknik direktörler; müsabaka anında küçük hedefler belirlemek, topa hakimiyet sağlamak gibi anlık yönlendirmeler yapmanın ötesinde, oyun kurallarına uyum, oyuncu sayısı, saha büyüklüğü ve yapılandırması gibi unsurları yöneterek takım içi koordinasyonu da sağlamaktadır. Bununla birlikte teknik direktörler, belirli eğitim modellerine uyarlanmış dinamik ve amaca yönelik oyun kurgularıyla, istenen sonuçlara ulaşmak adına çok yönlü bir planlama ve uygulama çerçevesi sunmaktadır (Clemente ve ark., 2024). Öte yandan teknik direktörlerin futbolcuların saha dışı refahını artırmaya yönelik uyguladıkları stratejiler hem psikolojik hem de fiziksel iyi oluşu kapsayan geniş bir yelpazeye yayılmaktadır. Bireysel görüşmeler, takım dışı etkinlikler ve yeterli dinlenme süreleri sağlamak gibi uygulamalar, oyuncuların sosyal yaşam kalitesini artıran önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Bu bağlamda bazı araştırmacılar (Selimi ve ark., 2023; Becker, 2009; Côté ve ark., 2007), teknik direktörleri yalnızca antrenman programlarını planlayan ve uygulayan figürler olarak değil; aynı zamanda birer lider ve saha dışı destek sağlayıcısı olarak tanımlamaktadır. Dolayısıyla teknik direktörlerin saha içi ve saha dışında göstermiş oldukları birçok bileşenin hedeflenen sonuçlara ulaşmayı kolaylaştıracağı ve sportif başarıya ulaşmayı sağlayacağı düşünülmektedir (Burns ve ark., 2024; Liu ve ark., 2024; Yang ve ark., 2024; Henderson ve ark., 2022; Haddad ve ark., 2021).

Teknik direktörlerin milliyetleri ise takım başarısı üzerinde etkili olabilecek çift yönlü bir husustur. Buna ilaveten teknik direktörlerin milliyetinin bir takımın başarısı üzerindeki etkisi, iki farklı perspektiften ele alınabilir. Birinci bakış açısına göre, yerel bir teknik direktörün ulusal kimlik, spor kültürü ve oyuncu profilleri hakkında derinlemesine bilgiye sahip olması, takımın performansını olumlu yönde etkileyebilir. Bu yaklaşım, yerel teknik direktörlerin oyuncularla daha etkili iletişim kurma, takım dinamiklerini daha iyi anlama ve ulusal aidiyet duygusu yaratma konusunda avantajlı olduklarını savunmaktadır. Öte yandan, diğer bir görüşe göre, teknik direktörün milliyeti başarı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmayabilir. Bu görüş,

teknik direktörün başarısının, sahip olduğu bireysel yetkinlikler, mesleki deneyim, liderlik özellikleri ve takım yönetim becerileriyle doğrudan ilişkili olduğunu öne sürmektedir. Başarılı bir teknik direktör ulusal kimlikten bağımsız olarak oyuncularını motive edebilir, stratejiler geliştirebilir ve takımı başarıya yönlendirebilir (Özsoy ve Bayarslan, 2023).

Türkiye Süper Ligi, 1959 yılından itibaren profesyonel düzeyde oynanmakta olup, bu süreçte hem yerli hem de yabancı teknik direktörler çeşitli kulüplerde görev almıştır. Ligin tarihsel gelişimi incelendiğinde, belirli dönemlerde yabancı teknik direktörlerin etkisinin arttığı, bazı dönemlerde ise yerli antrenörlerin daha fazla ön plana çıktığı gözlemlenmektedir. Teknik direktör tercihleri; kulüp yönetimlerinin stratejik yaklaşımlarına, futbolun küreselleşme dinamiklerine ve yerel futbol kültürünün gelişimine bağlı olarak şekillenmektedir. Ancak Türkiye Süper Ligi'nde şampiyonluk kazanan teknik direktörlerin milliyet dağılımlarına, yerli-yabancı başarı oranlarına ve bu başarıların kıtasal kökenlere göre nasıl bir örüntü sergilediğine ilişkin sistematik ve bütüncül veriler sınırlıdır. Bu durum, yerli ve yabancı teknik direktörlerin başarısındaki eğilimlerin, kulüp politikaları ve Türk futbolunun uluslararası rekabet gücü açısından ne anlama geldiğinin yeterince ortaya konulamamasına yol açmaktadır. Dolayısıyla, Süper Lig tarihinde şampiyonluk yaşayan teknik direktörlerin milliyetlerini ve kıtasal dağılımlarını inceleyen kapsamlı bir araştırmaya duyulan ihtiyaç, bu çalışmanın temel problem durumunu oluşturmaktadır.

Bu çalışma, Türkiye Süper Ligi'nde şampiyonluk kazanan teknik direktörlerin milliyetlerini tarihsel bir perspektif içerisinde incelemeyi ve yerli-yabancı teknik direktörlerin başarı düzeylerini karşılaştırmalı olarak değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda, teknik direktörlerin milliyetlerinin takımların şampiyonluk performanslarına etkisini anlamanın, futbol yönetimi açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

Materyal ve Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni tercih edilmiştir. Durum çalışması, araştırmacının gerçek yaşam bağlamında, belirli bir zaman diliminde sınırlandırılmış bir sistem (durum) ya da çoklu sistemler (durumlar) üzerine odaklanarak, çeşitli veri kaynaklarından (örneğin; gözlemler, görüşmeler, görsel-ışitsel materyaller, belgeler ve raporlar) derinlemesine ve ayrıntılı bilgi topladığı bir nitel araştırma yaklaşımıdır. Bu yöntem, incelenen durumu betimlemeyi veya duruma ilişkin temaları ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır (Creswell, 2018). Dolayısıyla teknik direktörlerin milliyetlerinin tarihsel dağılımı gibi bağlamsal bir olgunun derinlemesine anlaşılmasını sağladığı için durum çalışması tercih edilmiştir.

Prosedür ve Etik

Bu çalışma Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'nun 09.04.2025 tarihli ve 2025/139 numaralı toplantıda etik yönden uygun bulunmuştur. Katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınarak gerçekleştirilmiştir.

Araştırma Grubu

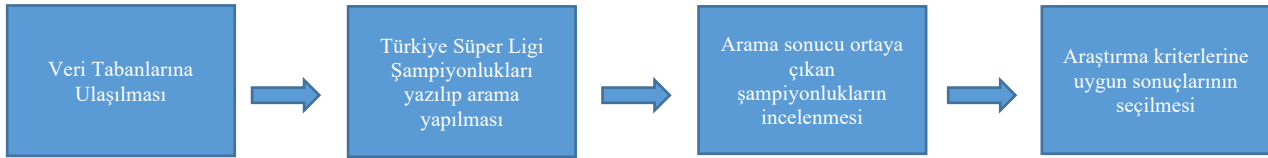
Bu araştırmanın çalışma grubunu, Türkiye Süper Ligi'nde şampiyonluk elde etmiş kulüplerin teknik direktörleri oluşturmaktadır. Her ne kadar Türkiye Süper Ligi'nin başlangıç yılı olarak 1959 sezonu esas

alınrsa da, Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) Tahkim Kurulu'nun 09.05.2002 tarihli, 2002/52E ve 2002/68K sayılı kararı doğrultusunda Beşiktaş Kulübü'nün 1956-1957 ve 1957-1958 sezonlarında kazandığı şampiyonlukların Türkiye Ligi şampiyonluğu olarak kabul edilmesine ve bu başarıların TFF Yıldız Kriteri kapsamında değerlendirilmesine hükmedilmiştir. Bu nedenle söz konusu sezonlarda elde edilen şampiyonluklar da araştırma kapsamına dahil edilmiştir (TFF, 2025).

Verilerin Toplanması

Nitel araştırmalarda, arşiv kayıtları, görüşmeler, gözlemler ve doküman analizi gibi çeşitli veri toplama araçları kullanılmaktadır. Bu araçlar, araştırmanın problem durumuna bağlı olarak tek başına ya da bir arada kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu çalışmada ise veri toplama aracı olarak doküman analizinden yararlanılmıştır. Olaylara ve olgulara ilişkin bilgilerin incelenmesini içeren doküman analizinde, özellikle internetin yaygınlaşmasıyla birlikte birçok dokümana kamuya açık şekilde ve herhangi bir izin gerektirmeksizin kolayca erişilebilmektedir (Kıral, 2020; Turgut, 2011).

Araştırmada veriler; Türkiye Futbol Federasyonu'ndan, futbol kulüplerinin resmi internet adreslerinden ve bu konuda bilgi bankası olan resmi internet sitelerinden elde edilmiştir. Bu doğrultuda Türkiye Süper Ligi'nde gerçekleşen 68 sezonun şampiyon kulüplerinin teknik direktörlerinin milliyetlerine ulaşılmıştır. Belgelerin dahil edilme kriteri olarak, TFF tarafından tanınan resmi şampiyonluklar ve ilgili teknik direktör bilgileri esas alınmıştır. Bu kapsamda, taranan toplam 68 sezonun tamamı analizlere dahil edilerek dokümanların belirlenmesi ve seçimine yönelik aşamaları gösteren akış diyagramı Şekil 1'de verilmiştir.

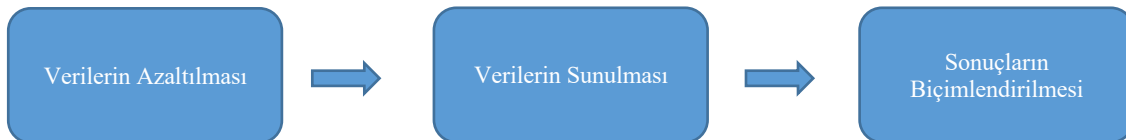

Şekil 1. Veri toplama aşamaları

Analiz sürecinde ise elde edilen verilerin yüzdeler ve dağılımları tablolar haline getirilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada, veri tabanları aracılığıyla ulaşılan çalışmaların doküman analizi yöntemiyle incelenmesi sürecinde, verilerin sistematik bir biçimde sınıflandırılabilmesini sağlamak amacıyla Miles ve Huberman modelinden yararlanılmıştır. Bu modele göre gerçekleştirilen analiz süreci; verilerin düzenlenmesi veya azaltılması, verilerin görselleştirilerek sunulması ile elde edilen bulguların yorumlanması ve doğrulanması olmak üzere üç temel aşamadan oluşmaktadır (Creswell, 2003). Bu modelin aşamaları Şekil 2'de görülmektedir.

Şekil 2. Miles-Huberman modeli

Verilerin analiz sürecinde Miles ve Huberman'ın (1994) modelinde yer alan aşamalar takip edilmiştir. Bu doğrultuda, öncelikle taranan çalışmalar arasından araştırmanın amacına uygun olan veriler seçilerek veri azaltma işlemi gerçekleştirilmiştir. Ardından, nitel veriler analiz edilebilir hâle getirilmiş ve verilerin sunumu ile sonuçların yapılandırılması amacıyla belirlenen tematik kriterler doğrultusunda analiz süreci başlatılmıştır.

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenirlik, araştırmanın inandırıcılığını ve bilimsel tutarlılığını sağlayan iki temel ölçüttür. Bu araştırmada geçerlik, elde edilen verilerin analiz sürecinin açık ve şeffaf bir şekilde ortaya konulması yoluyla sağlanmaya çalışılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırmanın güvenirliğini artırmak amacıyla ise analizci üçgenlemesi tekniğinden yararlanılmıştır. Analizci üçgenlemesi, iki ya da daha fazla araştırmacının verileri bağımsız biçimde analiz etmesi ve ulaşılan bulguların karşılaştırılması sürecini ifade etmektedir (Patton, 2014). Bu kapsamda, çalışmada görev alan iki araştırmacı verileri ayrı ayrı analiz etmiş ve elde edilen bulgular karşılaştırılarak yorumlanmıştır.

Bulgular

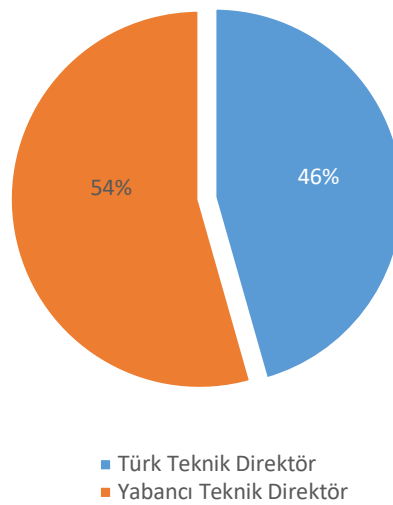
Tablo 1. Türkiye Süper Ligi'ni Kazanan Kulüpler, Teknik Direktörler ve Uyrukları

Sezon	Kulüp	Teknik Direktör	Uyruk
2023/24	Galatasaray	Okan Buruk	Türkiye
2022/23	Galatasaray	Okan Buruk	Türkiye
2021/22	Trabzonspor	Abdullah Avcı	Türkiye
2020/21	Beşiktaş JK	Sergen Yalçın	Türkiye
2019/20	İstanbul Başakşehir FK	Okan Buruk	Türkiye
2018/19	Galatasaray	Fatih Terim	Türkiye
2017/18	Galatasaray	Fatih Terim	Türkiye
2016/17	Beşiktaş JK	Şenol Güneş	Türkiye
2015/16	Beşiktaş JK	Şenol Güneş	Türkiye
2014/15	Galatasaray	Hamza Hamzaoglu	Türkiye
2013/14	Fenerbahçe	Ersun Yanal	Türkiye
2012/13	Galatasaray	Fatih Terim	Türkiye
2011/12	Galatasaray	Fatih Terim	Türkiye
2010/11	Fenerbahçe	Aykut Kocaman	Türkiye
2009/10	Bursaspor	Ertuğrul Sağlam	Türkiye
2008/09	Beşiktaş JK	Mustafa Denizli	Türkiye
2007/08	Galatasaray	Cevat Güler	Türkiye
2006/07	Fenerbahçe	Zico	Brezilya
2005/06	Galatasaray	Eric Gerets	Belçika
2004/05	Fenerbahçe	Christoph Daum	Almanya
2003/04	Fenerbahçe	Christoph Daum	Almanya
2002/03	Beşiktaş JK	Mircea Lucescu	Romanya
2001/02	Galatasaray	Mircea Lucescu	Romanya
2000/01	Fenerbahçe	Mustafa Denizli	Türkiye
1999/00	Galatasaray	Fatih Terim	Türkiye
1998/99	Galatasaray	Fatih Terim	Türkiye
1997/98	Galatasaray	Fatih Terim	Türkiye
1996/97	Galatasaray	Fatih Terim	Türkiye
1995/96	Fenerbahçe	Carlos Alberto Parreira	Brezilya
1994/95	Beşiktaş JK	Christoph Daum	Almanya
1993/94	Galatasaray	Reiner Hollmann	Almanya
1992/93	Galatasaray	Karl-Heinz Feldkamp	Almanya
1991/92	Beşiktaş JK	Gordon Milne	İngiltere
1990/91	Beşiktaş JK	Gordon Milne	İngiltere
1989/90	Beşiktaş JK	Gordon Milne	İngiltere
1988/89	Fenerbahçe	Todor Veselinovic	Yugoslavya
1987/88	Galatasaray	Mustafa Denizli	Türkiye
1986/87	Galatasaray	Jupp Derwall	Almanya

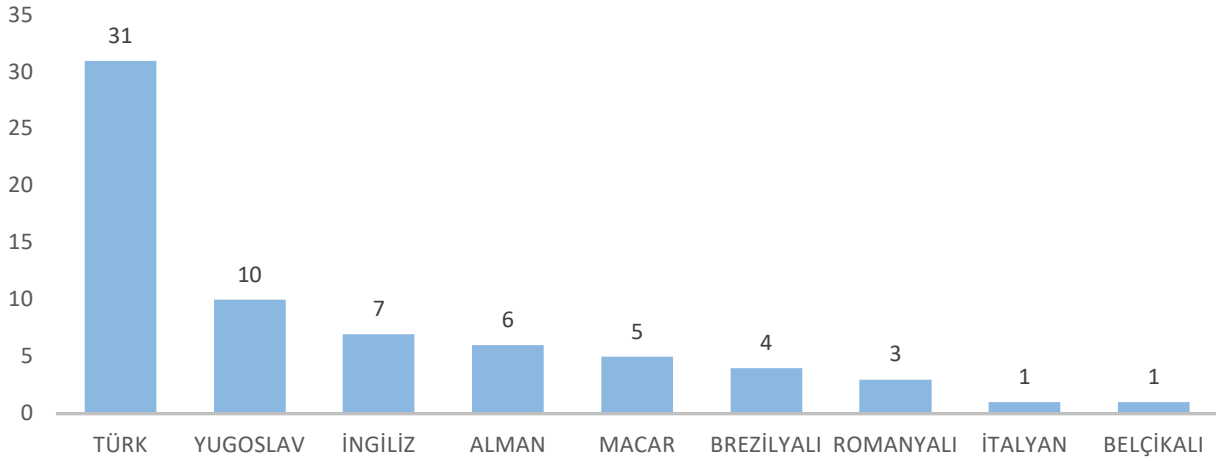
1985/86	Beşiktaş JK	Branko Stankovic	Yugoslavya
1984/85	Fenerbahçe	Todor Veselinovic	Yugoslavya
1983/84	Trabzonspor	Ahmet Suat Özyazıcı	Türkiye
1982/83	Fenerbahçe	Branko Stankovic	Yugoslavya
1981/82	Beşiktaş JK	Djordje Milic	Yugoslavya
1980/81	Trabzonspor	Özkan Sümer	Türkiye
1979/80	Trabzonspor	Ahmet Suat Özyazıcı	Türkiye
1978/79	Trabzonspor	Özkan Sümer	Türkiye
1977/78	Fenerbahçe	Tomislav Kaloperovic	Yugoslavya
1976/77	Trabzonspor	Ahmet Suat Özyazıcı	Türkiye
1975/76	Trabzonspor	Ahmet Suat Özyazıcı	Türkiye
1974/75	Fenerbahçe	Didi	Brezilya
1973/74	Fenerbahçe	Didi	Brezilya
1972/73	Galatasaray	Brian Birch	İngiltere
1971/72	Galatasaray	Brian Birch	İngiltere
1970/71	Galatasaray	Brian Birch	İngiltere
1969/70	Fenerbahçe	Traian Ionescu	Romanya
1968/69	Galatasaray	Tomislav Kaloperovic	Yugoslavya
1967/68	Fenerbahçe	Ignác Molnár	Macaristan
1966/67	Beşiktaş JK	Ljubisa Spajic	Yugoslavya
1965/66	Beşiktaş JK	Ljubisa Spajic	Yugoslavya
1964/65	Fenerbahçe	Oscar Hold	İngiltere
1963/64	Fenerbahçe	Miroslav Kokotovic	Yugoslavya
1962/63	Galatasaray	Gündüz Kılıç	Türkiye
1961/62	Galatasaray	Gündüz Kılıç	Türkiye
1960/61	Fenerbahçe	László Székely	Macaristan
1959/60	Beşiktaş JK	András Kuttik	Macaristan
1958/59	Fenerbahçe	Ignác Molnár	Macaristan
1957/58	Beşiktaş JK	Leandro Remondini	İtalya
1956/57	Beşiktaş JK	József Mészáros	Macaristan

Tablo 1’de 1956/57 sezonu ile 2023/24 sezonu boyunca süren Türkiye Süper Ligi’ni kazanan takımlar, teknik direktörleri ve uyrukları görülmektedir.

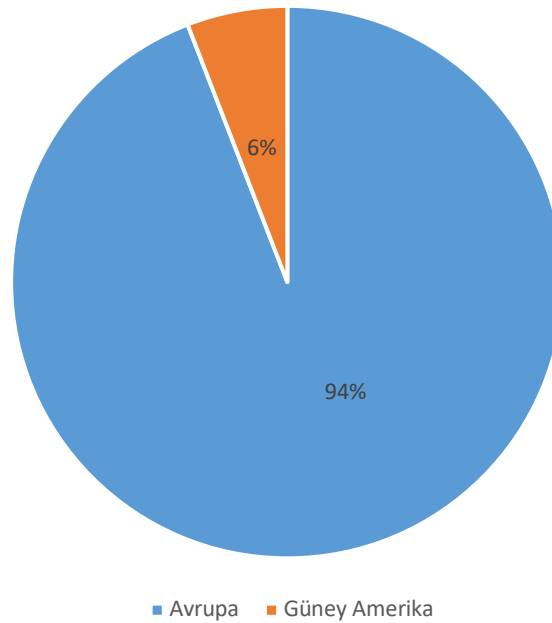
Grafik 1. Türkiye Süper Ligi Şampiyonu Olan Yerli ve Yabancı Teknik Direktörlerin Oranı

Grafik 1 incelendiğinde; Türkiye Süper Lig şampiyonluğunu kazanan teknik direktörlerin %54’ünün yabancı, %46’sının ise yerli teknik direktör olduğu görülmüştür.

Grafik 2. Türkiye Süper Ligi'nde Şampiyon Olan Teknik Direktörlerin Milliyetleri

Grafik 2 incelendiğinde; Türkiye Süper Lig şampiyonluğunu 31 defa Türk, 10 defa Yugoslav, 7 defa İngiliz, 6 defa Alman, 5 defa Macar, 4 defa Brezilyalı, 3 defa Romanyalı, 1 defa İtalyalı ve Belçikalı teknik direktörlerin elde ettiği tespit edilmiştir.

Grafik 3. Türkiye Süper Ligi Şampiyonu Teknik Direktörlerin Kıta Dağılımı

Grafik 3'te; Türkiye Süper Lig şampiyonluğunu kazanan teknik direktörlerin kıta dağılımı incelendiğinde %94'ünün Avrupa, %6'sının ise Güney Amerikalı olduğu tespit edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Futbolun küreselleşmesiyle birlikte teknik direktörlerin milliyetleri ve kökenleri, liglerin yapısı ve rekabet düzeyi açısından önemli bir inceleme alanı haline gelmiştir. Özellikle Türkiye Süper Ligi gibi uluslararası etkileşimin yoğun olduğu liglerde, yerli ve yabancı teknik direktörlerin başarıya ulaşma oranları hem futbol politikaları hem de kulüp yönetimlerinin tercihleri açısından dikkat çekmektedir. Teknik

direktörlerin mensup oldukları ülkelerin veya kıtaların futbol kültürü, taktik anlayışı ve liderlik tarzı gibi unsurların, saha içi başarıya yansıma biçimi bu tür araştırmalarla daha görünür hale gelmektedir.

Bu doğrultuda araştırmamızda Türkiye Süper Ligi'nde şampiyonluk kazanan teknik direktörlerin milliyetlerini, yerli-yabancı başarı oranlarını, hangi milliyetlere mensup oldukları ve milliyetlerinin hangi kıtada olduğu incelenmiştir.

Türkiye Süper Lig şampiyonluğunu kazanan teknik direktörlerin yerli ve yabancı uyruklu olma durumları incelendiğinde, teknik direktörlerin %54'ünün yabancı, %46'sının ise Türk olduğu tespit edilmiştir. Bu durumun temel sebeplerinden biri, Türkiye Süper Ligi'nde şampiyonluk yarışını genellikle büyük bütçelere ve geniş kadrolara sahip olan kulüplerin domine etmesidir. Bu kulüplerin, uluslararası arenada tanınırlığı yüksek, tecrübeli ve modern futbol anlayışına sahip yabancı teknik direktörleri tercih etme eğiliminde oldukları görülmektedir. Ayrıca, Türk futbolunda zaman zaman yabancı teknik direktörlerin daha disiplinli, profesyonel ve sistematik çalıştığına yönelik algının da bu tercihlerde etkili olduğu söylenebilir. Yerli teknik direktörlerin ise ağırlıklı olarak orta ve alt sıralardaki takımlarda görev yapmaları, onların şampiyonluk elde etme şansını görece daha düşük kılmaktadır. Öte yandan, lig yapısında ve yabancı oyuncu kuralında yıllar içerisinde yaşanan değişimler, kulüplerin yabancı teknik direktörlere yönelme eğilimini artırmış ve bu durum şampiyon olan teknik adamlar arasındaki yabancı oranını yükseltmiştir. Khosravi ve ark.; (2024) İran futbolu üzerine yapmış oldukları araştırmada İran futbol kulüplerine yabancı teknik direktör getirilmesinin, takımlara başarı, modern futbol anlayışı getireceği sonucuna ulaşmıştır. Chen (2023) Çin futbolu üzerine yapmış olduğu araştırmasında; yabancı teknik direktörlerin ülkeye gelmesiyle hem oyunculara hem de ülke futboluna fayda sağladığını belirtmiştir.

Araştırmamızda Türkiye Süper Lig şampiyonluğunu kazanan teknik direktörlerin hangi milliyete mensup olduğu incelenmiştir. Bu doğrultuda şampiyonluk kazanan kulüplerin teknik direktörlerinin; 31'i Türk, 10'u Yugoslav, 7'si İngiliz, 6'sı Alman, 5'i Macar, 4'ü Brezilyalı, 3'ü Romanyalı, 1'i İtalyalı ve Belçikalı olduğu görülmüştür. Araştırma bulguları, Türkiye Süper Ligi'nde şampiyon olan teknik direktörlerin milliyet açısından çeşitlilik gösterdiğini ortaya koymaktadır. En fazla şampiyonluk kazananlar Türk teknik direktörler olmakla birlikte, Yugoslav, İngiliz ve Alman teknik direktörlerin de önemli bir paya sahip olduğu görülmüştür. Bu durum, Türk futbolunun tarihsel olarak hem yerli teknik direktörlere güven duyduğunu hem de belirli dönemlerde Yugoslav ve Avrupa futbol ekollerinden etkilendiğini göstermektedir. Özellikle Yugoslav ve İngiliz teknik adamların tercih edilmesi, Türkiye'nin dönemsel futbol anlayışları ve dışa açıklık düzeyiyle ilişkilendirilebilir. Özsoy ve Bayarslan (2023); bir teknik direktörün kendi ülkesinden gelmesinin, takımın taraftarları arasında daha fazla destek ve bağlılık yarattığını, ülke futbol kültürünü daha iyi bilmesini sağladığını, aynı dilin konuşulması sebebiyle oyuncular arasındaki iletişimi kolaylaştırdığını belirterek bu durumun yerli teknik direktörleri başarılı kıldığı sonucuna ulaşmıştır. Öte yandan Romanyalı teknik direktör Lucescu; başarılı birçok Türk teknik direktörün olduğunu ve Türk yöneticilerin yabancı teknik direktör aramaması gerektiğini ifade etmiştir (Hürriyet, 2017).

Araştırmamızda Türkiye Süper Lig şampiyonluğunu kazanan teknik direktörlerin kıta dağılımı incelenmiştir. Teknik direktörlerin %94'ünün Avrupa, %6'sının ise Güney Amerikalı olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, Türkiye Süper Ligi'nde kulüplerin ağırlıklı olarak Avrupa futbol ekolüne yakın

durduğunu ve tercihlerini genellikle Avrupa kıtasından teknik direktörlerden yana kullandığını göstermektedir. Türkiye'nin coğrafi olarak Avrupa'ya yakınlığı, futbolun yapısal olarak Avrupa ligleriyle benzerlik göstermesi ve Avrupa futbolunun Türkiye'de tarihsel olarak daha fazla etki yaratmış olması bu sonucu destekleyen temel etkenler arasında yer almaktadır. Güney Amerikalı teknik direktörlerin oranının düşük kalması ise Türkiye'de Güney Amerika futbol kültürüne olan sınırlı yönelime ve Avrupa futboluna olan daha yüksek entegrasyon düzeyine bağlanabilir. Bayarslan (2023) Fifa ve Uefa futbol organizasyonlarında şampiyon milli takım teknik direktörlerinin milliyetlerini incelediği çalışmasında Avrupalı teknik direktörlerin Güney Amerikalı teknik direktörlerden daha başarılı olduğu sonucunu tespit etmiştir.

Sonuç olarak; lig tarihinde şampiyonluk yaşamış 68 teknik direktörden %46'sının Türk, %54'ünün ise yabancı olduğu, yabancı teknik direktörler arasında özellikle Yugoslav, İngiliz ve Alman kökenlilerin öne çıktığı ve Teknik direktörlerin %94'ünün Avrupa, %6'sının ise Güney Amerikalı olduğu tespit edilmiştir. Yani Türkiye'de farklı futbol yapılarının ligin rekabetçi yapısına katkı sağladığını ayrıca Türk teknik direktörlerin ligde en çok şampiyonluk yaşamış grup olarak öne çıktığı ve şampiyonluk yarışında önemli bir yer tuttuğu söylenebilir.

Öneriler

Kulüp yöneticileri; Türkiye Süper Ligi'nde Yugoslav ve Alman kökenli teknik direktörlerin öne çıkmasından ötürü; söz konusu ekollerin antrenman metodolojilerini ve futbol anlayışlarını daha yakından incelemeleri ve kulüplerin hem A takım hem de altyapı seviyesinde bu yaklaşımlardan faydalanmalarını sağlayabilir. Bununla birlikte, Türk teknik direktörlerin şampiyonluk yarışındaki önemli rolü göz önünde bulundurulduğunda, bu teknik adamların uluslararası futbol anlayışına entegrasyonunu güçlendirmek amacıyla Avrupa ligleriyle ortaklaşa yürütülecek gözlemcilik, staj ve eğitim programlarının Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) ve kulüpler iş birliğiyle sistematik biçimde yapılandırılması önerilmektedir. Bu tür programların, belirli takvimler ve ölçülebilir kazanım kriterleriyle desteklenmesi, önerinin somut ve uygulanabilir niteliğini artıracaktır.

Kaynaklar

- Bayarslan, B. (2023). *FIFA ve UEFA futbol organizasyonlarında şampiyon milli takım teknik direktörlerinin deneyim ve kariyer gelişimi süreçleri* (Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Becker, A. J. (2009). It's not what they do, it's how they do it: Athlete experiences of great coaching. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 4(1), 93-119.
- Burns, A., Collins, D., & Nolte, L. (2024). Coaches' experiences of performance support teams. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 19(3), 965-977. <https://doi.org/10.1177/17479541241228814>
- Chen, G. (2023). Challenges and strategies of western football coaches in the glocalized context of Chinese youth football: an exploration of cross-cultural competence. *Asian Research Journal of Arts &*, 189-199. <https://doi.org/10.9734/ARJASS/2023/v21i3483>

- Clemente, F., Afonso, J., Silva, R., Aquino, R., Vieira, L., Santos, F., Teoldo, I., Oliveira, R., Praça, G., & Sarmiento, H. (2024). Contemporary practices of Portuguese and Brazilian soccer coaches in designing and applying small-sided games. *Biology of Sport*, 10(5), 22-26. <https://doi.org/10.5114/biolsport.2024.132985>
- Côté J, Young B, Duffy P, North J. (2007). Towards a definition of excellence in sport coaching. *International Journal of Coaching Science*; 1:3–17.
- Creswell, J.W. (2003). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. California: Sage Publications Inc.
- Creswell, J. W. (2018). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. Siyasal kitabevi.
- Foster, G., & O'Reilly, N. (2023). Sporting club stakeholder alignment: Key stakeholder relationships and their association with on-the-field and off-the-field performance. *Journal of Global Sport Management*, 8(1), 183-202. <https://doi.org/10.1080/24704067.2020.1805213>
- Haddad, G., O'Connor, D., & Burns, K. (2021). The decision to adopt a formal athlete leadership group: Qualitative insights from professional football coaches. *Psychology of Sport and Exercise*, 52, 101803. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2020.101803>
- Hamdi, K., Mohamed Amine, N., & Hassan, G. (2024). European football club market value and sporting performance: the moderating effect of player transfers, fans engagement and coaching changes. *Managerial Finance*. <https://doi.org/10.1108/MF-05-2024-0363>
- Henderson, S., Bloom, G. A., & Alexander, D. (2022). Desired coaching behaviours of elite divers during competition. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 20(6), 1777-1794. <https://doi.org/10.1080/1612197X.2021.2003417>
- Hürriyet, (2017). <https://www.hurriyet.com.tr/sporarena/neden-yabanci-teknik-direktor-araniyor-12945776>, Erişim Tarihi: 08.04.2025.
- Khosravi, N., Bagheri, H., Hasaan, A., Beigi, H., & Khalid, J. (2024). Strategies for the effective development of talent in Iranian football players by foreign coaches and legionnaires. *Eurasian Research in Sport Science*, 9(2), 96-112. <https://doi.org/10.29228/ERISS.49>
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.
- Liu, X., Weng, X., Qin, H., Ma, S., & Wang, G. (2024). The successful experience of gymnastics world champion coach: An interview analysis. *Frontiers in Psychology*, 15, 1405589. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1405589>
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. (2nd ed). Thousand Oaks, CA: Sage
- Özdemir, E. (2024). *Bağlılık Mottosu Perspektifinden Trabzonspor Taraftarlığı*, 1. Baskı, Ankara, Gazi Kitabevi, 1.

- Özsoy, D., & Bayarslan, B. (2023). Futbolda teknik direktör mesleki başarısında milliyet unsurunun incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1-Cumhuriyet'in 100. Yılı Özel Sayısı), 1134-1146. <https://doi.org/10.38021/asbid.1374982>
- Patton, M.Q. (2014). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice*. Sage publications.
- Pepur, M., Dedić, G., & Žura, B. (2023). Segmentation of football fans based on evangelistic behaviour: Empirical evidence from Croatia. *Zbornik Radova Ekonomski Fakultet u Rijeka*, 41(1), 249-269. <https://doi.org/10.18045/zbefri.2023.1.249>
- Selimi, E., Lascu, A., Serpiello, F., & Woods, C. T. (2023). Exploring football coaches' views on coach education, role, and practice design: *An Australian perspective*. *Plos One*, 18(5), e0285871. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0285871>
- TFF (2025). <https://www.tff.org/default.aspx?pageID=545>, Erişim Tarihi: 08.04.2025.
- Torrens University Australia. (2020). <https://www.torrens.edu.au/blog/why-sports-industry-is-booming-in-2020-which-key-players-driving-growth>, Erişim Tarihi: 08.04.2025.
- Turgut, Y. (2011). *Verilerin kaydedilmesi, analizi, yorumlanması: Nicel ve nitel*. A. Tanrıöğen (Ed.), Bilimsel araştırma yöntemleri (1. Baskı). (ss. 193-247). Ankara: Anı Yayıncılık
- Yang, P., Xu, R., & Le, Y. (2024). Factors influencing sports performance: A multi-dimensional analysis of coaching quality, athlete well-being, training intensity, and nutrition with self-efficacy mediation and cultural values moderation. *Heliyon*, 10(17). <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e36646>
- Yıldırım, A. ve Şimsek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Makale Alıntısı

Özdemir, E. & Yetim, A.A. (2025). Türkiye Süper Ligi'nde Şampiyon Olan Teknik Direktörlerin Milliyet Açısından İncelenmesi [Analysing the Turkish Super League Champion Coaches in terms of Nationality], *Spor Eğitim Dergisi*, 9 (3), 416-426.

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.